

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
стану травматизму невиробничого характеру в Україні за 2012 рік

Згідно з даними Державної служби статистики за 2012 рік, в Україні від нещасних випадків невиробничого характеру загинуло 41158 осіб. Порівняно із 2011 року кількість загиблих у невиробничій сфері зменшилася на 1,45% (41764 особи у 2011 році) (Табл. 1).

Таблиця 1

**Кількість загиблих внаслідок травматизму невиробничого характеру
за причинами смерті у 2011 – 2012 роках**

№	Причини смерті	2011 рік	2012 рік	Зменшення (збільшення) у відсотках
1.	Навмисне самоушкодження	8973	9060	0,9 ↑
2.	Ушкодження з невизначеними намірами	6009	5911	1,6 ↓
3.	Транспортні нещасні випадки	5701	5817	2,0 ↑
4.	Випадкові отруєння та дія алкоголю	4319	4597	6,4 ↑
5.	Випадкові утоплення та занурення у воду	2594	2700	4,0 ↑
6.	Напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження	2540	2336	8,0 ↓
7.	Падіння	2346	2408	2,6 ↑
8.	Нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів	2286	1465	35,9 ↓
9.	Інші випадкові отруєння та дія отруйних речовин	2085	2094	0,4 ↑
10.	Інші нещасні випадки із загрозою диханню	1859	1843	0,8 ↓
11.	Нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами	1806	1726	4,4 ↓
12.	Інші нещасні випадки	889	833	6,3 ↓
13.	Нещасні випадки, спричинені електричним струмом, випромінюванням, температурою або тиском	357	368	3,0 ↑
14.	Загальна кількість,	41764	41158	1,4 ↓
	з них:			
15.	Дітей віком до 14 років	1036	978	5,6 ↓
16.	Сільське населення	16057	15839	1,4 ↓
17.	Міське населення	25707	25319	1,5 ↓

Найбільшу кількість померлих від нещасних випадків невиробничого характеру у 2012 році 11,3% загальної кількості зареєстровано в Донецькій

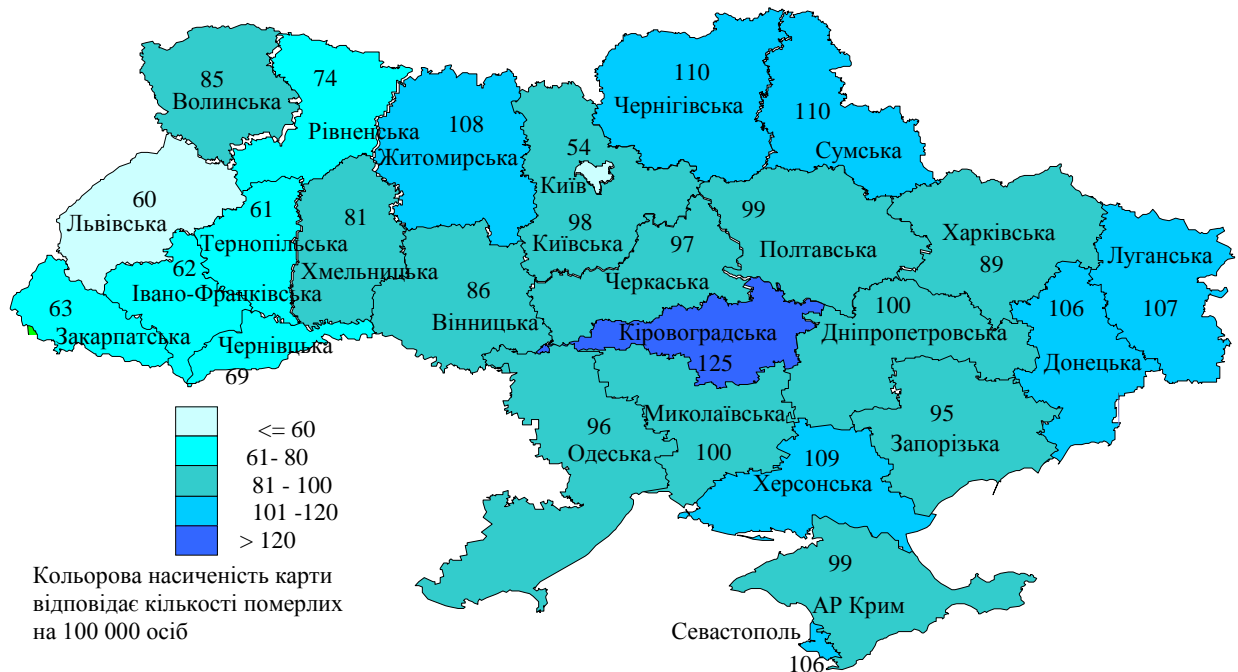
(4659 осіб), 7,9% - у Дніпропетровській (3283 особи), 5,9% - у Харківській (2438 осіб), 5,8% - у Луганській (2424 особи), 5,6 % - в Одеській (2303 особи) областях та 4,7% – в Автономній Республіці Крим (1940 осіб).

Найменшу кількість померлих - 0,9% загальної кількості - зареєстровано в м. Севастополі (406 осіб), 1,5% - у Чернівецькій (626 осіб), 1,6% - у Тернопільській (663 особи), 1,9% - у Закарпатській (783 особи), 2,1% - у Рівненській (855 осіб) областях. Кількість померлих від нещасних випадків у м. Києві становить 3,6% загальної кількості, або 1497 осіб, що на 39 осіб більше ніж у 2011 році (1458 осіб).

Значення показника смертності по Україні (кількість осіб на 100 тисяч населення) порівняно з 2011 роком (91 особа) зменшилося та становило у 2012 році 90 осіб. Значно вищий рівень цього показника порівняно з показником смертності по країні спостерігався в Кіровоградській (125), Чернігівській (110), Сумській (110), Херсонській (109), Житомирській (108), Луганській (107), Донецькій (106), Дніпропетровській (100), Миколаївській (100) областях (Рис. 1).

Рисунок 1

Розподіл смертності населення від нещасних випадків невиробничого характеру в розрізі регіонів України у 2012 році (на 100 тис. населення)

Найпоширенішими причинами смерті від нещасних випадків невиробничого характеру у 2012 році були: навмисне самоушкодження – 22,0%, пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру – 14,4%, транспортні нещасні випадки – 14,1%, випадкове отруєння та дія алкоголю – 11,2%, випадкові утоплення та занурення у воду – 6,5%, падіння – 5,8%, напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 5,7%, інші випадкові отруєння – 5,1%, інші нещасні випадки із загрозою диханню – 4,5%, нещасні

випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами – 4,2%, нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів – 3,6%.

Загибель людей від самогубства та самоушкодження займає перше місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності і становить 22,0 відсотка від усіх нещасних випадів травматизму невинного характеру. Смертність населення у містах від навмисного самоушкодження та самогубства у 1,2 рази вища, ніж у сільській місцевості, і складає відповідно 5,0 і 4,0 з розрахунку на 100 тисяч населення.

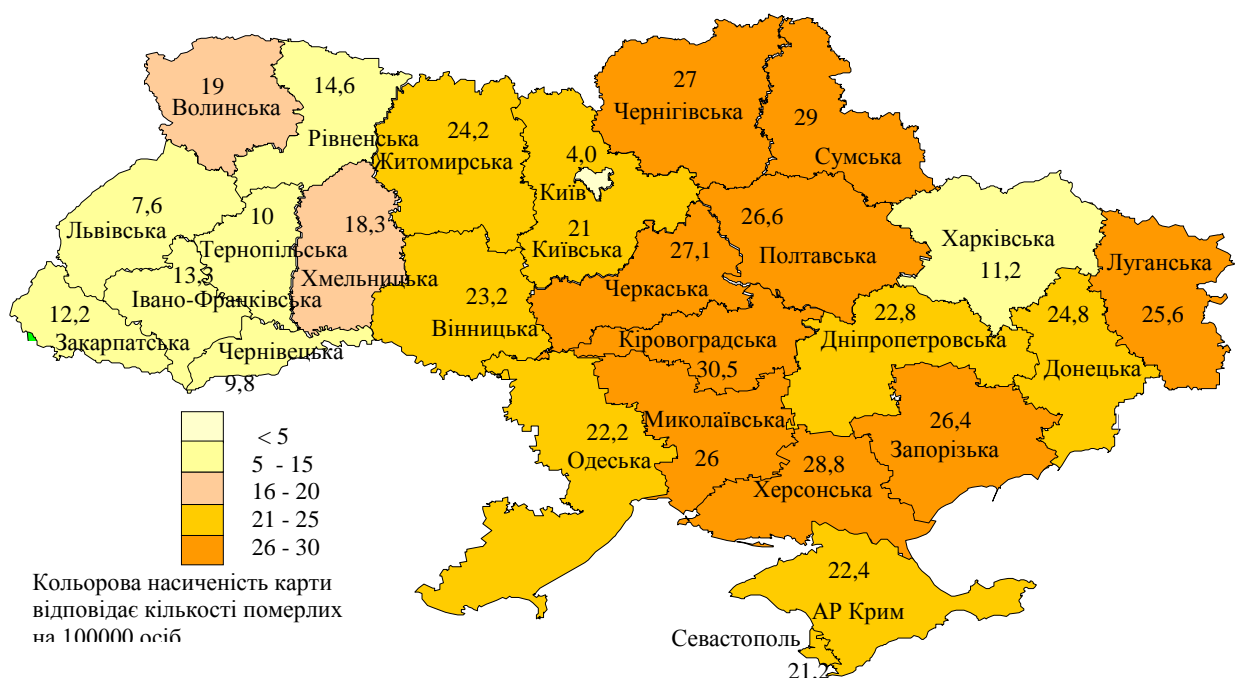
Найбільшу кількість смертельних випадків, пов'язаних з навмисним самоушкодженням, зареєстровано у Донецькій (1091 особа), Дніпропетровській (759 осіб), Луганській (582 особи), Одеській (531 особа) та Запорізькій (474 особи) областях, а найменшу – у м. Севастополі (81 особа), Чернівецькій (89 осіб), Тернопільській (111 осіб) областях та м. Києві (113 осіб).

Показник смертності населення від навмисного самоушкодження становив приблизно 20 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській (30,5), Сумській (29), Херсонській (28,8), Черкаській (27), Полтавській (26,6), Запорізькій (26,5), Луганській (25,6) областях, а найменшого – в Львівській (7,6), Чернівецькій (9,8), Тернопільській (10,3), Харківській (11,2), Закарпатській (по 12,2) областях. У м. Севастополі цей показник становив 21, у м. Києві – 4 (Рис. 2).

У сільській місцевості Кіровоградської (45,8), Сумської (44,2), Дніпропетровської (44), Запорізької (43,9), Чернігівській (42), Миколаївської (38,4), Житомирської (35,8) областей на 100 тис. населення показник смертності від навмисного самоушкодження приблизно вдвічі більший за середнє значення по країні.

Рисунок 2

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 році з причини навмисного самоушкодження

Загальна кількість смертельних випадків від ушкодження з невизначеними намірами порівняно з 2011 роком (6009 осіб), зменшалась на 1,6%, але становить достатньо високий показник – 5911 осіб.

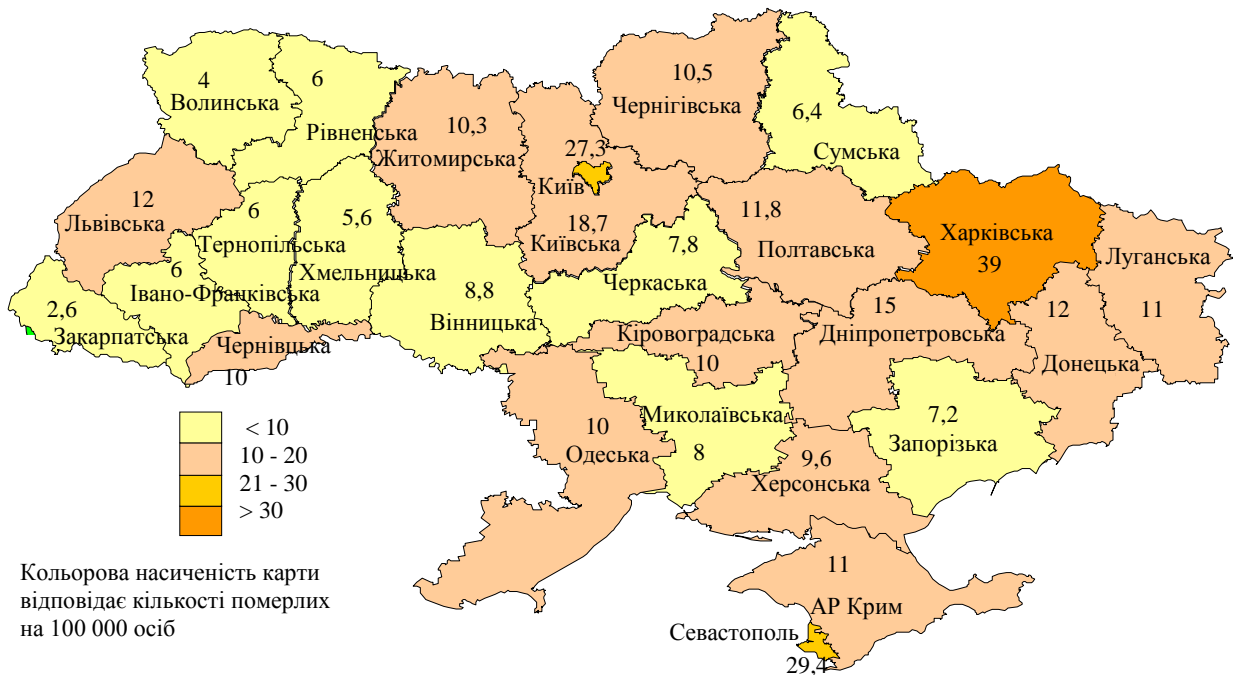
Найбільшу кількість померлих зареєстровано у Харківській (1066 осіб), Донецькій (524 особи), Дніпропетровській (499 осіб), Київській (322 особи), Львівській (307 осіб), Кіровоградській (288 осіб) областях, м. Києві (769 осіб), а найменшу - в Закарпатській (33 особи), Волинській (43 особи), Тернопільській (62) областях.

Смертність населення, пов'язана з ушкодженням із невизначеними намірами, складає 14,4% загальної кількості нещасних випадків невинного характеру. Ці випадки фіксуються, але не аналізуються і тому стосовно них не проводиться відповідна профілактична робота.

Значення показника смертності від ушкоджень з невизначеними намірами становило 13 осіб на 100 тисяч населення. Перевищення значення цього показника по Україні спостерігалось в Харківській (39), Київській (19), Дніпропетровській (15) областях, у містах Севастополь (29,4) та Київ (27). Найменшого значення цей показник набув у Закарпатській (3), Волинській (4), Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій (по 6) областях (Рис. 3).

Рисунок 3

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 році з причини ушкодження з невизначеними намірами (на 100 тис. населення)

Кількість загиблих внаслідок транспортних нещасних випадків збільшилася на 2% порівняно із 2011 роком та складає 5817 осіб, що становить 14% загальної кількості нещасних випадків невиробничого характеру.

Найбільша кількість смертей від транспортних нещасних випадків спостерігалась у Донецькій (517 осіб), Дніпропетровській (410), Київській (353 особи), Одеській (343 особи), Харківській (315 осіб), Запорізькій (256 осіб) областях та Автономній Республіці Крим (278 осіб), а найменша – в Чернівецькій (104 особи), Миколаївській (117 осіб), Тернопільській (121 особа), Волинській (136 осіб), Закарпатській (138 осіб) областях. У м. Києві число померлих від нещасних випадків, пов'язаних з транспортними засобами, становить 244 особи, у м. Севастополі – 47 осіб.

Показник смертності населення від нещасних випадків, пов'язаних із ДТП, становив 13 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Київській (20,5), Житомирській (18,5), Рівненській (15,5), Полтавській (15,1), Запорізькій, Одеській, Чернігівській (по 14,4) та Черкаській (14,3) областях, Автономній Республіці Крим (14,2), а найменшого – в Миколаївській (9,9), Івано-Франківській (10,1), Львівській (10,9), Закарпатській (11), Тернопільській (11,2), Сумській (11,3) та Хмельницькій (11,4) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становив (8,7) та (12,3) відповідно (Рис. 4).

Рисунок 4

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 році внаслідок транспортних нещасних випадків (на 100 тис. населення)

У 2012 року спостерігалось збільшення на 6,4% кількості загиблих внаслідок випадкового отруєння та дії алкоголю порівняно з аналогічним періодом 2011 року. Отруєння алкоголем стало причиною смерті 4597 осіб, що становило 11% від загальної кількості померлих від нещасних випадків не виробничого характеру. При цьому смертність населення, спричинена випадковим отруєнням та дією алкоголю, в містах у 1,4 була вищою ніж у сільській місцевості.

Найбільшу кількість померлих від випадкового отруєння та дії алкоголю зареєстровано в Донецькій (589 осіб), Дніпропетровській (439 осіб), Луганській (332 особи), Кіровоградській (288 осіб), Одеській (239 осіб), Чернігівській (238 осіб) областях, а найменшу в м. Києві та Севастополі (5 та 26 особи відповідно), у Київській (22 особи), Івано-Франківській (51 особа) та Закарпатській (54 особи) областях.

Показник смертності населення від отруєння алкоголем у 2012 році становив приблизно 10 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській (28,7), Чернігівській (21,9), Сумській (19,3), Херсонській (16,0), Луганській, Хмельницькій (по 14,6) областях, найменшого – у Київській області (1,3). У м. Києві та Севастополі цей показник становив (0,2) та (6,8) відповідно (Рис. 5).

Рисунок 5

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 році внаслідок випадкового отруєння та дії алкоголю (на 100 тис. населення)

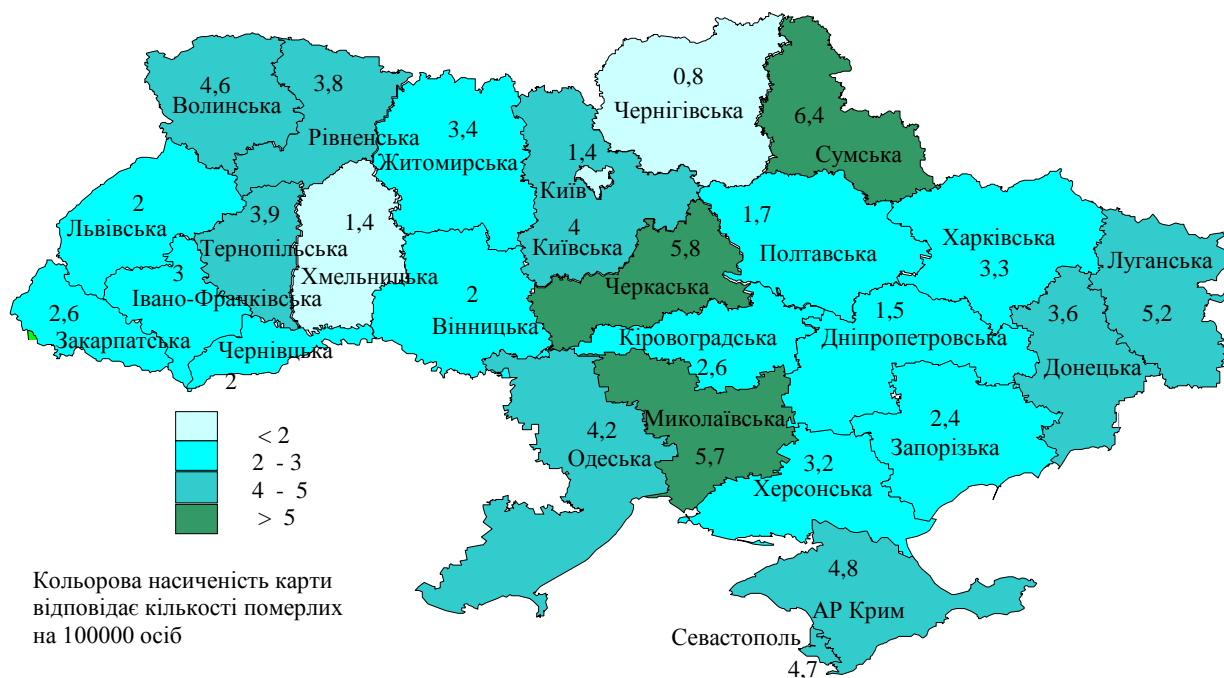
Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, пов'язаних із дією природних факторів, за 2012 рік становила 1465 особу, що на 35,9% менше ніж за 2011 рік (2286 осіб). При цьому показник смертності населення від нещасних випадків, пов'язаних з дією природних факторів, у містах у 1,25 була вищою ніж у сільській місцевості.

Найбільшу кількість померлих від дії природних факторів зареєстровано в Донецькій (158 осіб), Луганській (118 осіб), Одеській (101 особа), Харківській (91 особа) областях, Автономній Республіці Крим (95 осіб), Сумській та Черкаській (74 особи), а найменшу – у Чернігівській (9), Хмельницькій та Чернівецьких (19 осіб) областях. У м. Києві та Севастополі - 40 та 18 осіб.

Показник смертності населення від нещасних випадків невиробничого характеру, пов'язаних з природними факторами, становив 3 на 100 тисяч населення. У територіальному розрізі найвищі значення цього показника спостерігалося в Сумській (6,4), Черкаській (5,8), Миколаївській (5,7), Луганській (5,2), Волинській (4,6) областях, Автономній Республіці Крим (4,8) та у м. Севастополі (4,7) (Рис. 6).

Рисунок 6

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 році від нещасних випадків, пов'язаних з дією природних факторів (на 100 тис. населення)

Найнижчі дані цього показника зареєстровано в Чернігівській (0,8), Хмельницькій (1,4), Дніпропетровській (1,5), Полтавській (1,8), Чернівецькій (2,0) областях та м. Києві (1,4).

У 2012 року спостерігалося збільшення на 2,6% кількості загиблих внаслідок падіння порівняно із 2011 роком. Падіння стало причиною смерті 2408 осіб, що становило 5,8% загальної кількості померлих від нещасних

випадків невиробничого характеру. При цьому смертність населення, спричинена падінням, у місті у 2,75 рази була вищою, ніж у сільській місцевості. Показник смертності від цього виду травматизму склав приблизно 5,3 на 100 тисяч населення, найбільше значення зареєстровано в АР Крим (8,6), Донецькій (6,8), Хмельницькій (6,7), Дніпропетровській та Сумській (по 6,4), а найменше – у м. Києві та Севастополі (3,0 та 3,1), Івано-Франківській (3,3) та Чернівецькій (3,6) областях.

Однією із поширених причин смерті від нещасних випадків у побуті були також випадки, які сталися внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (2336 осіб) і становили 5,7% від загальної кількості померлих. Їх кількість порівняно з минулим роком зменшилася на 8,0 відсотка.

Показник смертності від даного виду травматизму склав 5,1 на 100 тисяч населення.

Перевищення значення цього показника по Україні спостерігалось в місті Севастополь (9,4), Донецькій (8,0), Луганській (7,9), Миколаївській (7,5) областях, а найнижчий – у Львівській (1,9), Тернопільській (2,2), Чернівецькій (2,4), Івано-Франківській (2,4) і місті Києві (2,7) (Рис. 7).

Рисунок 7

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 р. внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (на 100 тис. населення)

Кількість смертельних випадків невиробничого характеру, пов'язаних із випадковим утопленням та зануренням у воду, становила 2700 осіб, що на 4% більше ніж у 2011 році (2594 особи).

При цьому показник смертності на водних об'єктах склав 5,9% на 100 тис. населення і найвищим він був у Херсонській (9,3), Житомирській,

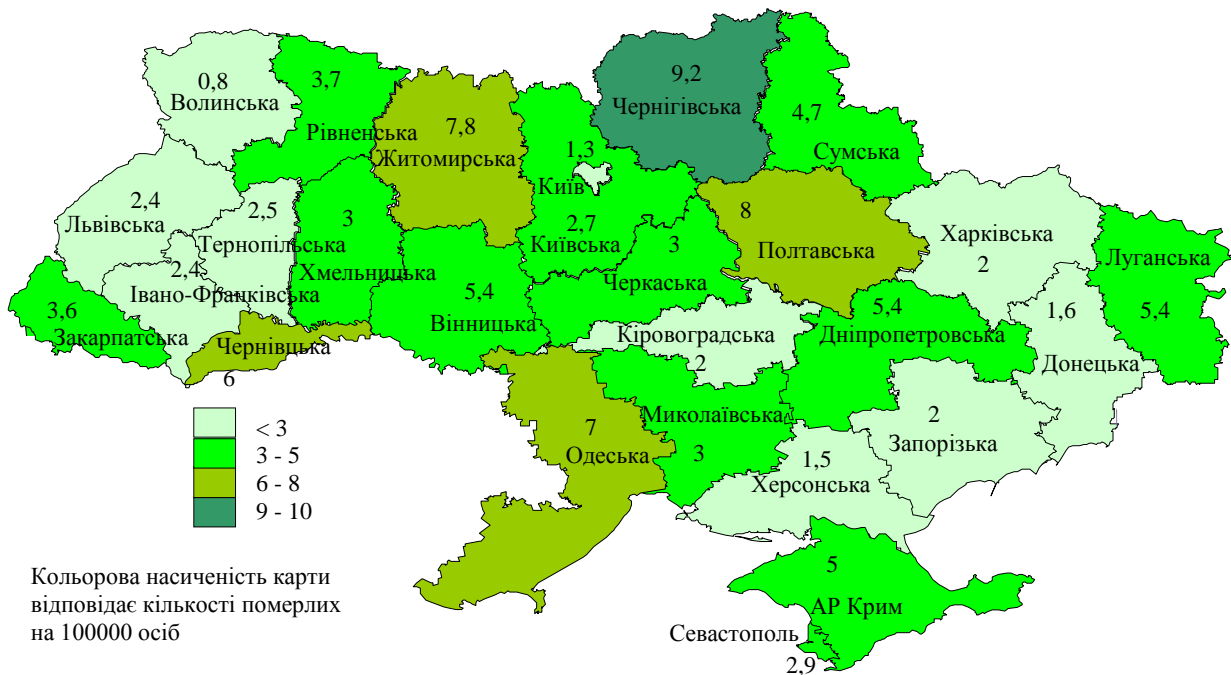
Рівненській, Волинській (по 8,8), Сумській (8,4), Миколаївській (8,0), Вінницькій (7,5) областях та м. Севастополі (8,6).

У територіальному розрізі найбільшу кількість випадків смертей від випадкового утоплення та занурення у воду зафіксовано в Донецькій (243 особи), Дніпропетровській (163 особи), Луганській (146) областях, Автономній Республіці Крим (133), а найменшу – у м. Севастополі та Києві (33 та 41 особи відповідно), Чернівецькій (42 особи), Тернопільській (54 особи), Закарпатській (71 особа) областях.

Показник смертності населення від нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами, становив 3,8 осіб на 100 тисяч населення. Вдвічі більше цей показник спостерігався у Чернігівській (9,2), Полтавській (8,1), Житомирській (7,8), Одеській (7,5) та Чернівецькій (6,2) областях. Найменше значення було у Волинській (0,8), Донецькій (1,6), Кіровоградській, Запорізькій та Харківській (по 2,0) областях. У м. Києві та Севастополі цей показник становить 1,3 та 2,9 відповідно (Рис. 8).

Рисунок 8

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 2012 році з причини нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами

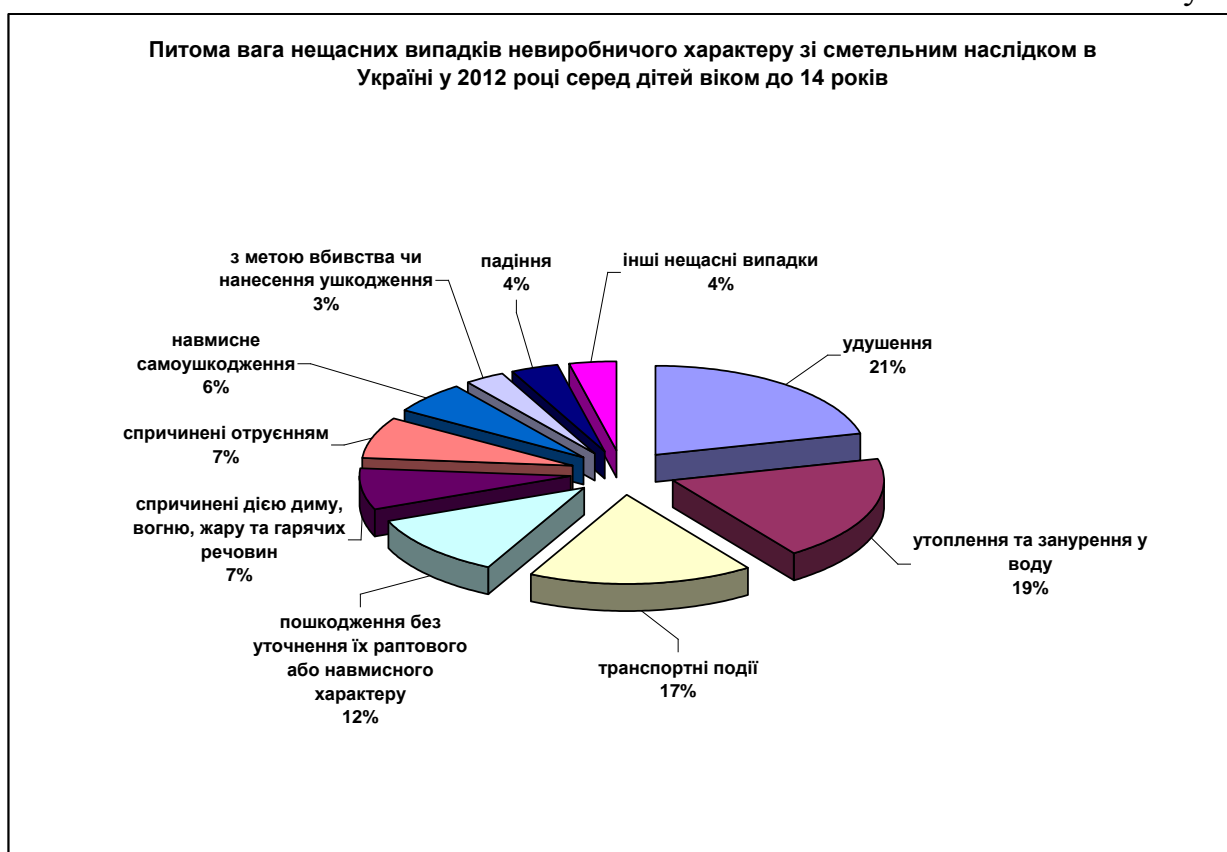
Кількість нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, у містах та в сільській місцевості приблизно однакова: 841 та 885 відповідно.

На фоні зменшення у 2012 році загальної кількості загиблих від нещасних випадків невиробничого характеру можна відмітити той факт, що дитяча смертність від нещасних випадків невиробничого характеру також зменшилась на 5,6 % порівняно з 2011 роком (1036 дітей) і становить 978 дітей у віці до 14 років.

У містах цей показник склав 501 нещасний випадок, у сільській місцевості - 477.

За статистичними даними основними причинами загибелі дітей від нещасних випадків невиробничого характеру залишаються: удушення - 201 дитина (20,5%), нещасні випадки від утоплення та занурення у воду - 179 дітей (18,5%), транспортні події - 160 дітей (16,4%), спричинені пошкодженнями без уточнення їх раптового або навмисного характеру - 111 дітей (11,5%), спричинені дією диму, вогню, жару та гарячих речовин - 70 дітей (7,1%), нещасні випадки, спричинені отруєнням - 69 дітей (7,0%), навмисне самоушкодження - 55 дітей (5,6%), від наслідків нападу з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 30 дітей (3,0%), падіння - 34 дитини (3,5%), інші нещасні випадки - 35 дітей (3,6%), тощо (Рис. 9).

Рисунок 9

Найбільшу кількість померлих дітей віком до 14 років від нещасних випадків у 2012 році зареєстровано в Донецькій (84 дитини), Одеській (71 дитина), Дніпропетровській (66 дітей), Луганській (50 дітей), Вінницькій (44 дитини), Миколаївській (42 дитини), Харківській та Київській (по 41 дитині) областях, Автономній Республіці Крим (41 дитина), Закарпатській та Рівненській областях (по 40 дітей), місті Київ (32 дитини), а найменшу – в м. Севастополі (11 дітей), Тернопільській (15 дітей), Івано-Франківській (16 дітей), Полтавській (21 дитина), Сумській (22 дитини) областях.

Найважливішими заходами щодо профілактики дитячого травматизму є: контроль за вчинками дітей з боку дорослих, усунення з поля їх зору

небезпечних предметів (ножів, гострих палиць та шпиць, сірників, хімічних речовин, ліків), заборона купатися без нагляду дорослих і в неперевічених місцях, систематичне роз'яснення небезпеки вуличних і побутових травм тощо.

Основними причинами передчасної смертності в побуті залишаються зовнішні фактори: масове поширення нездорового способу життя, стреси, екологічні умови, неналежний рівень профілактичних заходів щодо попередження травматизму невиробничого характеру.

Враховуючи вищевикладене, стає очевидним, що травматизм невиробничого характеру за масштабами, збитками та складністю вирішення проблем є соціально значущим явищем.

Зазначене вимагає створення в Україні ефективної системи державного управління з питань профілактики травматизму невиробничого характеру на всіх рівнях виконавчої влади та фінансування відповідних попереджувальних заходів, посилення контролю за виконанням державних програм з пожежної безпеки, безпеки дорожнього руху, запобігання дитячому травматизму, інших програм, пов'язаних з безпекою життєдіяльності населення, а також відповідних регіональних програм.

Таким чином, питання профілактики травматизму невиробничого характеру повинно посідати чільне місце у діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та громадських організацій.

ДСНС України спільно з центральними та місцевими органами виконавчої влади з метою запобігання нещасним випадкам у побуті проводить роботу, спрямовану на реалізацію заходів з профілактики травматизму невиробничого характеру, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 980-р «Про затвердження плану першочергових заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру».

Місцевими органами виконавчої влади розроблено та затверджено за погодженням з ДСНС України регіональні плани заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру в 2013 році та проводиться робота щодо їх реалізації.

Директор Департаменту запобігання
надзвичайним ситуаціям
ДСНС України

Петріщев В.І.